

ملی و میهنی

درس : پانزدهم	عنوان : سرود ملی
	۱- تقویت حس علاقه و احترام به سرود ملی به عنوان نشانه‌ی افتخار و عظمت ملت ایران
	۲- تقویت حس میهن دوستی
	۳- آشنایی با سرود ملی به عنوان نشانه‌ی عظمت کشور
	۴- آشنایی با برخی نکات زبانی مانند : (معادل فارسی کلمه‌های عربی، موصوف)
	۵- توانایی انجام فعالیت‌های زبانی درس

شاعر	شعر	نمایش	بازی	نکته	واژه آموزشی	کلید واژه‌ها
		ایفای نقش در مراسم بزرگداشت یک قهرمان و نواختن سرود ملی	-	صفت و موصوف و طریقه‌ی نوشتن هردو شکل	کلمات معادل با بعضی واژه‌های عربی	اهتزاز- افق - استقلال - گردن‌آویز- افتخارات- اختصار- تضمین- تاریخ کهن - گام‌های استوار - خلاصه - عظمت- اعتقادات - شورانگیز - سخت کوش - اقتصاد - موزون - هیجان‌انگیز- شجاعت - دفاع - روحیه - برانگیزد- از خود گذشتگی- ایثار - پایدگی - جاودانگی - مختصر- توسعه

فعالیت‌های کتاب بنویسیم	فعالیت‌های کتاب بخوانیم
۱- رونویسی بند اول و آخر درس ۲- تعیین افعال و زمان آن‌ها در بند اول درس ۳- تکمیل جدول متقاطع ۴- ساخت صفت و جمله‌سازی درباره‌ی آن‌ها ۵- ارتباط دادن معادل‌های فارسی به کلمه‌های عربی ۶- نوشتن کلمه‌های مهم درس ۷- ساختن کلمه‌های غیرساده و جمله‌سازی درباره‌ی آن‌ها ۸- مشخص کردن مفعول، قید، صفت جمله ۹- نگارش خلاق	درک و دریافت : پاسخ به سؤال‌های مربوط به متن درس واژه آموزشی : ۱- آشنایی با معادل فارسی برخی از کلمه‌های عربی ۲- ذکر معادل فارسی برای چند کلمه‌ی عربی نکته‌ها : آشنایی بیشتر با صفت و موصوف گفت و شنود : ۱- بیان خاطره‌ای از سرود ملی ۲- بیان احساس درباره‌ی شنیدن سرود ملی فعالیت‌های ویژه : ۱- کتابخوانی ۲- اجرای نمایش

الف) بخوانیم

○ اشاره

هدف اصلی درس، آشنا کردن دانش‌آموزان با یکی دیگر از نشانه‌های استقلال و عظمت ایران یعنی سرود ملی ایران و برانگیختن حس احترام و علاقه‌مندی نسبت به آن است، در این درس دانش‌آموزان با شعر و موسیقی و مفاهیم به کار رفته در سرود ملی آشنا می‌شوند. این حس علاقه‌مندی و احترام به سرود ملی مسلماً در تقویت میهن‌دوستی دانش‌آموزان مؤثر و علاقه‌مندی آن‌ها به خدمتگزاری کشورشان مفید بوده و حس غرور ملی را در آنان تقویت خواهد کرد. مسلماً، شناخت هویت ملی و آشنایی با افتخارات و عظمت گذشته‌ی کشور انگیزه‌های بیشتری برای افتخارآفرینی در آینده را در آنان ایجاد خواهد کرد.

سرود جمهوری اسلامی ایران

سر زد از افق مهر خاوران
فروغ دیده‌ی حق باوران
بهمن فرّ ایمان ماست. پیامت ای امام
استقلال، آزادی، نقش جان ماست.
شهیدان پیچیده در گوش زمان فریادتان
پاینده مانی و جاودان
جمهوری اسلامی ایران

○ مفاهیم و نکات اساسی متن

- ۱- نکات مفهومی: «سرود ملی فقط شعر نیست، موسیقی و آهنگ نیز دارد»؛ یعنی، سرود ملی فقط شعر نیست، بلکه موسیقی و آهنگ هم دارد.
- ۲- «سرود ملی هم‌چون، آینه‌ای است که مردم یک کشور، گذشته‌ها، آرزوها، پیروزی‌ها و اعتقادات خود را در آن می‌یابند.» یعنی، کلمه‌ها و جمله‌های اشعار سرود ملی نشانگر گذشته، آرزوها و اعتقادات یک ملت است؛ برای مثال، استفاده از واژه‌ی جمهوری اسلامی ایران در سرود ملی کشورمان نشان‌دهنده‌ی این است که حکومت کشور، جمهوری اسلامی، بر پایه‌ی دین مبین اسلام است.
- ۳- «مگر هر کشوری برای پیشرفت نیازمند همکاری، از خودگذشتگی و ایثار مردم نیست؟»؛ یعنی، حتماً هر کشوری برای پیشرفت نیازمند همکاری و ایثار مردم است.
- ۴- نکات دستوری: آشنایی با معادل فارسی بعضی از کلمات عربی و انگلیسی؛ مانند:

مدال یعنی گردن آویز.

— آشنایی با مفهوم کلیدی معادل؛ یعنی، کلمه‌ای که به زبان فارسی جایگزین کلمه‌ای به زبان بیگانه می‌شود.

— آشنایی با تعریف موصوف؛ اسمی که همراه آن صفت می‌آید، «موصوف» نامیده می‌شود؛ مانند: دختر خوب. هرگاه اسم قبل از صفت بیاید، یک کسره، اسم را به صفت مربوط می‌کند اما اگر صفت اول و بعد اسم بیاید نیازی به وجود کسره نیست؛ مانند: نیک مرد به جای مرد نیک.

۳— آرایه‌های ادبی: از آرایه‌ی تشبیه استفاده شده؛ یعنی، سرود ملی به آینه‌ای تشبیه شده است که گذشته‌ها، آرزوها، پیروزی، بقا و اعتقادات مردم یک کشور را نشان می‌دهد.

۴— نکات نگارشی: قسمت اول این متن از نوع نگارش توصیفی است؛ یعنی، نویسنده کوشیده است تا با دقت و موشکافی شرح دقیق صحنه‌ها، وقایع، حوادث و زیبایی‌ها را برای خواننده به تصویر بکشد.

۵— توصیه‌های املائی: واژه‌های مهم املائی عبارت‌اند از:

اهتزاز، افق، استقلال، خلاصه، عظمت، اعتقادات، شورانگیز، اختصار، موزون، هیجان‌انگیز، شجاعت، روحیه، برانگیزد، از خودگذشتگی، ایثار، تضمین، پابندگی، جاودانگی، مختصر. برای آموزش بسیاری از کلمه‌های مهم درسی از قبیل تضمین، مختصر، اختصار، عظمت، استقلال و ... می‌توان از کلمه‌های هم‌خانواده‌ی آنان کمک گرفت.

برای آموزش کلمات چون پابندگی و جاودانگی باید دانش‌آموزان را متوجه این نکته نمود که هر یک از این کلمه‌ها به صورت «پابنده» و «جاودانه» بوده که وقتی به صورت پابندگی و جاودانگی درآمده‌اند، «ه» تبدیل به «ی» شده است؛ چون دیگر صدای آخر کلمه نیستند پس باید به صورت (ی) غیر آخر نوشته شوند.

○ توصیه‌هایی برای تدریس

برای تدریس این درس می‌توان از روش‌های تدریس اعضای تیم، با کمی تغییر در روش، به صورت زیر عمل نمود:

۱— دانش‌آموزان به گروه‌های چهار نفره تقسیم شده و به شماره‌های ۱، ۲، ۳ و ۴ نام‌گذاری شوند.

۲— متن درس بین ۴ نفر به طور مساوی تقسیم شود.

۳— هر کس مبحث مربوط به خود را برای سایرین بخواند و بقیه، ضمن نگاه کردن به کتاب با دقت آن را گوش کنند.

۴— وقتی هر چهار نفر مطلب را خواندند، از آن‌ها بخواهید کتاب‌ها را ببندند و راجع به

- مطلبی که خوانده‌اند برای دیگران توضیح دهند.
- ۵- پس از توضیح هر فرد در مورد مفهوم کلی درس، بچه‌های گروه بحث و گفت‌وگو کنند و بتوانند مفهوم کلی درس را دریافت و بازگو نمایند.
- ۶- معلم از هر گروه یک نفر را انتخاب کند تا مفهوم کلی درس را بیان نماید (مثلاً شماره‌ی ۳ را بلند کند تا مطلب مربوط به شماره‌ی ۱ را توضیح دهد) و هر دفعه، یک دانش‌آموز از هر گروه‌ی که بلند می‌شود، دنباله‌ی مطلب را بیان کند.
- ۷- این بار می‌توان از دانش‌آموزان گروه‌های مختلف برای خواندن متن نیز استفاده نمود تا اطمینان حاصل کرد که خواندن متن را همه یاد گرفته‌اند.
- ۸- سؤالات درک و دریافت به صورت جمعی برای کل کلاس مطرح می‌شود. برای گرفتن پاسخ به دو صورت می‌توان عمل کرد:
- همه به صورت فردی به سؤال فکر کنند سپس معلم چند نفر را انتخاب کند تا پاسخ بگویند.
- افراد هر گروه به صورت گروهی بحث و گفت‌وگو کنند و بعد یک نفر پاسخ را بیان نماید.

○ فعالیت‌ها

۱- درک و دریافت

پاسخ‌های پیشنهادی

- ۱- سرود ملی نشانه‌ی عظمت، افتخار، آزادی و خواسته‌های یک ملت است.
- ۲- در سرود ملی کشور به گذشته‌ها، آرزوها، پیروزی و اعتقادات مردم کشور اشاره شده است. در سرود ملی کشور ما نیز به بهمن، ایمان، امام، استقلال، آزادی، شهیدان و جمهوری اسلامی اشاره شده است.
- ۳- از سرود ملی در مراسم بزرگ و رسمی، پیروزی قهرمانان در مسابقات، مراسم رژه و دیدار رهبران کشورها با هم‌دیگر استفاده می‌شود.
- ۴- ساکت باشیم و با احترام گوش بدهیم.
- ۲- واژه آموزشی: گسترش واژگان با استفاده از جایگزینی معادل‌های فارسی برای کلمه‌های

عربی

- ۳- نکته‌ها: آشنایی با مفهوم و طریقه‌ی ساخت صفت و موصوف به هر دو شکل با کسره اضافه و بدون کسره
- ۴- گفت و شنود: تقویت مهارت گوش کردن، سخن گفتن و استدلال با پاسخ‌گویی به سؤالات با توضیح این مطلب، که سؤالات گفت و شنود فراتر از متن درس است و بیشتر با نظرات شخصی خود دانش‌آموز در ارتباط است.

● پاسخ‌های پیشنهادی

- ۱- هر خاطره‌ای از سرود ملی را که خودشان بیان کنند، قابل قبول است.
- ۲- بیان احساس خودشان وقتی سرود ملی را برای اولین بار شنیدند. مسلماً احساس افراد مختلف می‌تواند متفاوت باشد (باید اجازه داد تا با آرامش و امنیت خاطر احساس خود را بر زبان آورند).

۵- فعالیت‌های ویژه

- ۱- آوردن کتابی درباره‌ی یکی از قهرمانان ملی یا پهلوانان ایرانی به کلاس و خواندن آن.
- ۲- برگزاری نمایشی از مراسم قهرمانی یکی از قهرمانان؛ برای مثال، ترتیب یک مسابقه‌ی نمایشی کشتی بین دو نفر، بعد برنده شدن یکی و بالا بردن دست او توسط داور؛ نمایش شخصی که برنده شده و به روی سکوی افتخار می‌رود و به همراه آن، نواخته شدن سرود ملی ایران در حالی که قهرمان با افتخار بر روی سکو قرار گرفته است و همه‌ی بچه‌ها سرود ملی را می‌خوانند.

ب) بنویسیم

- ۱- هدف از این تمرین، تقویت رونویسی، املا، بندنویسی و توجه بیشتر به مفاهیم بند اول و آخر درس می‌باشد.
- ۲- هدف از این تمرین، آشنایی بیشتر با زمان فعل و تقویت املاست.
پاسخ پیشنهادی: به اهتزاز درآمد (گذشته) - نواخته شد (گذشته) - یافت (گذشته) - برد - بودند - داد - می‌درخشید - می‌کردند - می‌گفتند - سرزد.
- ۳- هدف از این تمرین، تقویت املا، گسترش واژگان، تعمیق امر یادگیری، گسترش اطلاعات عمومی، تقویت مهارت کامل کردن جدول و تقویت رمزخوانی است.
- ۴- هدف از این تمرین، آشنایی بیشتر با صفت و موصوف، تقویت املا و گسترش واژگان است.

پاسخ پیشنهادی:

کوه ← کوه بلند - کوه استوار - کوه سر به فلک کشیده - کوه مرتفع - کوه سرسبز -

و ...

دریا ← دریای بی‌کران - دریای آبی - دریای پرتلاطم - دریای خروشان - و ...
ایران ← ایران سربلند - ایران دوست داشتنی - ایران کهن - ایران زیبا - و ...
پرچم ← پرچم پرافتخار - پرچم زیبا - پرچم رنگین - پرچم خوش‌رنگ - و ...

۵- هدف از این تمرین، آشنایی بیشتر با واژه‌های معادل بعضی از واژه‌های فارسی، تقویت املا و گسترش واژگان است.

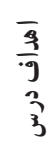
۶- هدف از این تمرین، آشنایی بیشتر با صفت و موصوف و نیز تقویت جمله‌سازی است.

۷- هدف از این تمرین، آشنایی بیشتر با کلمه‌های مرکب و تقویت جمله‌سازی است.

۸- هدف از این تمرین، آشنایی بیشتر با مفعول، قید، صفت و تقویت جمله‌سازی می‌باشد.

انشای هفته

هدف تقویت مهارت نوشتن (نگارش خلاق)، تقویت حس میهن دوستی، بیان احساسات شخصی نسبت به ایران و آشنایی بیشتر با زیبایی‌های ایران و ثروت‌های ملی آن است.

عنوان : آریوبرزن	درس : شانزدهم
۱- تقویت روحیه میهن دوستی و دفاع از میهن در برابر متجاوزان ۲- آشنایی با دلاوران و قهرمانان از جان گذشته‌ای چون آریوبرزن ۳- تقویت حس علاقه‌مندی به رویدادهای تاریخی ایران ۴- علاقه‌مندی و ارزش‌گذاری به استقلال کشور ۵- آشنایی با برخی نکات زبانی مانند : (واژه‌سازی با «گین» و «ناک» - ضمائر شخصی) ۶- توانایی انجام فعالیت‌های زبانی درس	

شاعر	شعر	نمایش	بازی	نکته	واژه آموزشی	کلید واژه‌ها
جواد محقق	بچه‌های ماندگار			آموزش ضمائر فاعلی	ساختن صفت‌های مشتق با پسوند «گین» و «ناک»	آریوبرزن - هخامنشی - عظمت - سهمگین - باختر - شهرت‌طلبی - مقدونیه - لگدکوب - قطره‌ای - خفت - دلاوران - بی‌باکانه - عظیم - گذرگاهی - برافراشته - ناگوار - درغلتناند - قوتی - می‌غلتیدند - مانعی - چیرگی - احاطه - مذلت - اسکندر - نواحی زرین - فروغ - گلگون - جاودانه - معدودی

فعالیت‌های کتاب بخوانیم	فعالیت‌های کتاب بنویسیم
<p>درک و دریافت: پاسخ به سؤال‌هایی از چند بخش درس واژه‌آموزی: توسعه و تعمیق ساختن کلمه‌های غیر ساده نکته‌ها: آگاهی از ضمائر به عنوان جانشین فاعل گفت و شنود:</p> <p>۱- نام بردن نمونه‌های فداکار در ایران ۲- معرفی یک شهید محلی</p> <p>فعالیت‌های ویژه:</p> <p>۱- کتاب خوانی ۲- اجرای نمایش با هم بخوانیم: شعر: مایه‌ی سرافرازی شاعر: جواد محقق</p>	<p>۱- رونویسی جمله‌هایی از درس ۲- معرفی دو تن از قهرمانان ملی در پنج سطر ۳- جمله سازی و تعیین ضمیر جمله ۴- ترسیم یک صحنه‌ی دفاع از ایران ۵- جمله‌سازی درباره‌ی کلمه ۶- تکمیل جمله‌ها ۷- تعیین هم‌خانواده، مترادف و متضاد کلمه‌ها ۸- نگارش</p>

الف) بخوانیم

○ اشاره

می‌گویند برای پریدن از جوی آب ابتدا باید یک گام به عقب برگردیم، در غیر این صورت ممکن است درون آب بیفتیم. برای بیمودن راه ترقی و پیشرفت نیز بهتر است گاهی به عقب برگردیم و نگاهی به تاریخ گذشته بیفکنیم تا بهتر بتوانیم به جلو گام برداریم.

مطالعه‌ی سرگذشت گذشتگان به خصوص دلیری و دلاوری، ایثار و از جان گذشتگی، رشادت‌ها و جوانمردی‌های عده‌ای، نه تنها ما را با گذشتگان پیوند می‌دهد بلکه روحیه‌ی دلاوری و از خودگذشتگی را در ما تقویت می‌کند.

○ مفاهیم و نکات اساسی متن

۱- نکات مفهومی: معنای بیتی که درس با آن آغاز شده است:
اگر قرار باشد ایران نباشد بهتر است من هم نباشم، بدون ایران بهتر است، یک نفر هم زنده نباشد.

(منسوب به فردوسی)

— ناگاه تند بادی سهمگین از سوی باختر وزیدن گرفت؛ منظور، حمله‌ی اسکندر مقدونی

است که از طرف غرب به ایران صورت گرفت.

— آیا باید به همین سادگی گذاشت تا بیگانگان سرزمین ما را لگدکوب کنند؛ چون در جنگ‌های آن زمان از اسب استفاده می‌شد، به همین دلیل تجاوز دشمنان به خاک میهن را با عبارت لگدکوب و پایمال کردن خاک میهن توسط سم اسبان، بیان کرده‌اند.

— در غلتانند؛ سنگ‌های بزرگی را در روی زمین از یک پهلو به پهلو می‌گرداندند تا به پایین بیفتند.

— به خاک می‌غلتیدند؛ در روی زمین به پهنا یا پهلو خود حرکت می‌کردند (غلت می‌زدند).

— آفتاب هنوز فروغ زرین خود را بر کوه و جلگه تابانیده بود؛ یعنی، خورشید نورافشانی نکرده بود. هنوز صبح نشده بود. تابش نور خورشید به طلا یا زر تشبیه شده است.

— احاطه کرده بود؛ یعنی، در محاصره‌ی دشمن قرار گرفته بودند. دشمن دور تا دور آن‌ها را گرفته بود.

— آیا باید تسلیم شد و چیرگی دشمن را بر خان و مان دید؛

— آیا باید شکست را پذیرفت و دید که دشمن بر خانواده، زن، فرزند و اسباب زندگی تسلط پیدا کرده است.

— جدالی کردند؛ جدال به معنی پیکار جستن و نبرد کردن یا خصومت و کشمکش کردن است.

۲— نکات دستوری: صفت‌های ساده‌ی این درس عبارت‌اند از: عظمت، شکوه، تنگ، انبوه و ... (یک تکواژ)

صفت‌های غیرساده: شهرت طلب، فروریخته، (دو یا چند تکواژ)

صفت‌های غیرساده: دلاورانه

۳— آرایه‌های ادبی: در این درس، واژه‌هایی از یک مجموعه که با هم تناسب دارد، آمده است؛ تناسبی از نظر نوع، جنس، مکان، زمان، همراهی و ... (مانند عظمت شکوه، فروغ زرین، کوه‌های سر به آسمان کشیده و جنگل‌های انبوه) این آرایه که «مراعات نظیر» نام دارد موجب تکاپوی ذهن و جست‌وجوی واژگانی که به صورت یک مجموعه هستند می‌شود.

این درس با یک بیت از اشعار فردوسی، حماسه‌سرای بزرگ ایرانی، آغاز گردیده است. در این بیت، کلمات مباد، مباد، ردیف و من و تن قافیه هستند.

۴— نکات نگارشی: این متن در قالب یک داستان حماسی به زبان کودکان و در حجمی نسبتاً زیاد به زبان نوشتار معیار به نگارش در آمده است.

۵— توصیه‌های املائی: در نوشتن کلمات زیر بیشتر دقت و توجه شود:

سلسله، عظمت، سهمگین، شهرت طلب، مقدونیه، لگدکوب، قطره، عظیم، گذرگاه، درغلانند، مانعی، می‌غلتیدند، اوضاع، نواحی، فروغ‌زرین، احاطه، تسلیم، خان و مان، مذلت، خفت، برگزیدند، تسلیم، معدودی، حمله، شجاعت، جان‌گذشتگی، پیشنهاد می‌شود.
علاوه بر تلفظ درست و سعی در درست نوشتن آن می‌توان از روش فضانویسی هم استفاده کرد. به این صورت که یکی از دانش‌آموزان روی تابلو این کلمات را نوشته و بقیه، روی هوا بنویسند.

○ فعالیت‌ها

۱- درک و دریافت

پاسخ‌های پیشنهادی:

۱- به قصد جهان‌گشایی. (استنباطی)

۲- آریوبرزن سردار دلاور ایرانی تنها چاره را بستن راه بر سپاهیان اسکندر در گذرگاه تنگ برای ورود به فارس دانست.
۳- خود و سپاهیان شجاعانه با دشمن جنگیدند و جان خود را در راه دفاع از میهن فدا کردند.

۲- واژه‌آموزی

(گسترش و توسعه‌ی گنجینه‌ی واژگان یا استفاده از کلمه‌سازی با پسوندهای «گین» و «ناک»):
اندوه + گین ← اندوهگین؛ کسی که اندوه دارد.

اندوه + ناک ← اندوهناک؛ همراه و آمیخته با غم و اندوه

سهم + ناک ← سهمناک؛ همراه و آمیخته با ترس

۳- نکته‌ها: در این فعالیت آموزش ضمائر فاعلی در شش صورت (سه صورت مفرد و سه صورت جمع) و چگونگی جانشین کردن این ضمائر به جای فاعل جمله‌ی موردنظر است.

من به سفر رفتم ما به سفر رفتیم

تو به سفر رفتی شما به سفر رفتید

او به سفر رفت ایشان به سفر رفتند

۴- گفت و شنود: توسعه و تعمیق مهارت‌های کلامی و برقراری ارتباط مؤثر با دیگران، از اهداف این تمرین است.

۵- فعالیت‌های ویژه

۱- خواندن کتابی درباره‌ی سرگذشت یکی از شهیدان در کلاس (می‌توانید از فهرست پایانی کتاب خودتان استفاده کنید).

۲- اجرای نمایش یکی از بازی‌های محلی در کلاس